

Accountantsverslag 2017

Gemeente Hellendoorn

6 juli 2018

Aan de raad van de gemeente
Hellendoorn

T.a.v. mevrouw K. Zomer,
raadsgriffier
Postbus 200
7440 AE NIJVERDAL

Hengelo, 6 juli 2018

Kenmerk: EJJ/AMT/1053581/006

Ter informatie: De digitale versie van dit document is vanaf de inhoudspagina interactief. Aan de hand van de menustructuur kan door het document genavigeerd worden. Via een klik op het BDO-logo gaat u steeds één stap terug in de menustructuur totdat u uiteindelijk weer in het hoofdmenu (de inhoudsopgave) uitkomt.

Geachte leden van de raad,

Wij hebben de jaarrekening 2017 van de gemeente Hellendoorn (hierna te noemen ‘Hellendoorn’) gecontroleerd. Zoals afgesproken in onze opdrachtbevestiging, ontvangt u hierbij ons accountantsverslag 2017. In dit verslag hebben wij de belangrijkste bevindingen en conclusies van de jaarrekeningcontrole opgenomen.

Onze bevindingen en aanbevelingen hebben wij ambtelijk afgestemd op 18 juni. Een afschrift van dit verslag is toegezonden aan het college van burgemeester en wethouders.

Het opstellen en controleren van de jaarrekening vraagt elk jaar weer een aanzienlijke inspanning. Bij deze willen wij alle betrokken medewerkers van de gemeente Hellendoorn bedanken voor de constructieve en plezierige samenwerking tijdens de controle.

Wij hopen u met dit verslag van dienst te zijn. Vanzelfsprekend zijn wij graag bereid om een nadere toelichting op de inhoud te geven.

BDO Audit & Assurance B.V.

namens deze,

w.g. E.J. Jongsma RA

Inhoudsopgave

Gemeente Hellendoorn

1. Dashboard accountantscontrole

2. Uitkomsten jaarrekeningcontrole

3. Resultaat en financiële positie

4. Belangrijkste bevindingen

Bijlagen

1. Dashboard accountantscontrole

Gemeente Hellendoorn

Strekking controleverklaring	Aandachtspunten voor 2018	Resultaat 2017: € 0,6 miljoen voordelig										
<ul style="list-style-type: none"> De jaarrekening 2017 is getrouw en rechtmatig. Over 2016 is nog een afkeurende controleverklaring verstrekt. De bevindingen met betrekking tot deze afkeurende controleverklaring zijn grotendeels opgelost. Wij hebben géén bevindingen ten aanzien van de SiSa-bijlage. De WNT is nageleefd. Het jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening. Er zijn door ons geen materiële fraudes geconstateerd. 	<ol style="list-style-type: none"> Tekorten sociaal domein en gemeenschappelijke regelingen. Doorontwikkelingen AO/IB en verbijzonderde interne controles. Versterken beheer en organisatie IT beheersomgeving. Borgen naleving aanbestedingsregels en opstellen contractenregister. Wegwerken achterstanden groot onderhoud. 	<ul style="list-style-type: none"> Het resultaat bedraagt € 0,6 miljoen en wijkt beperkt af ten opzichte van de begroting na wijziging. De grootste afwijkingen zijn zichtbaar bij programma 'Woon en leefomgeving' vanwege niet voorziening winstnemingen. Verder is bij programma 2, onderwijs, opvoeding en jeugd zichtbaar dat de begroting voor jeugdzorg overschreden is. 										
Grondexploitatie	Overige bevindingen 2017	Financiële positie verbeterd maar blijft kwetsbaar										
<ul style="list-style-type: none"> Gewijzigde regelgeving winstneming grondexploitatie (POC) leidt tot een verplichte winstneming van € 320.000. Uit de definitieve aangifte vennootschapsbelasting 2016 blijkt een te verrekenen verlies van € 617.000. Op basis van eerste inschattingen blijkt een te verrekenen verlies van € 556.000 resulterend in een te verrekenen VPB-positie van € 1.172.000 in de jaarrekening 2017. 	<ul style="list-style-type: none"> Sociaal domein: PGB's blijven naar hun aard fout- en fraudegevoelig. Verwachte fouten via accountant SVB en andere onrechtmatigheden zijn overigens verder afgenomen. Het BBV is op diverse onderdelen gewijzigd (informatie over taakvelden, grondexploitatie, activeringsplicht maatschappelijk nut). De jaarrekening 2017 voldoet aan deze eisen. 	<p>The chart shows the ratio of resistance capacity over four periods. The values are: PB17 (2,97), JR16 (6,32), PB18 (1,88), and JR17 (1,87). The ratio peaks in JR16 and drops significantly in PB18 and JR17.</p> <table border="1"> <caption>Ratio weerstandsvermogen</caption> <thead> <tr> <th>Periode</th> <th>Ratio</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>PB17</td> <td>2,97</td> </tr> <tr> <td>JR16</td> <td>6,32</td> </tr> <tr> <td>PB18</td> <td>1,88</td> </tr> <tr> <td>JR17</td> <td>1,87</td> </tr> </tbody> </table>	Periode	Ratio	PB17	2,97	JR16	6,32	PB18	1,88	JR17	1,87
Periode	Ratio											
PB17	2,97											
JR16	6,32											
PB18	1,88											
JR17	1,87											

2. Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Gemeente Hellendoorn

2.1 De jaarrekening is getrouw

2.2 De jaarrekening is rechtmatig

2.3 Top 5 aandachtspunten 2018

2.1 De jaarrekening is getrouw 1/2

Gemeente Hellendoorn

De jaarrekening 2017 is getrouw

De jaarrekening 2016 gaf geen getrouw beeld, sprake van een afkeurende verklaring

De bevindingen van vorig jaar die hebben geleid tot de afkeurende verklaring over 2016 zijn inmiddels opgelost en werken niet door in 2017

Naast de geconstateerde en verwerkte controleverschillen, zijn tijdens onze controle de volgende resterende controleverschillen geconstateerd.

Nummer	Omschrijving	Verwijzing/toelichting	Fouten	Onzekerheden
1	Sociaal domein: bevindingen zorg in natura	Sociaal Domein (4.1)		276.000
2	Sociaal domein: bevindingen PGB's	Sociaal Domein (4.1)		201.000
	Totaal		0	477.000
	Materialiteit (1% voor fouten / 3% voor onzekerheden)		€ 942.000	€ 2.826.000
	Performance materialiteit (50% van de materialiteit)		€ 471.000	€ 1.413.000
	Door de raad vastgestelde rapporteringstolerantie		€ 94.200	€ 94.200

~~Bevindingen controle 2016 zijn grotendeels niet meer van toepassing~~

Voorgaand boekjaar is een afkeurende controleverklaring verstrekt aan uw gemeente. De afkeurende controleverklaring zag met name toe op onderstaande punten:

- Voorziening APPA niet volledig opgenomen voor ingegane pensioenen;
- Grondexploitatie, looptijd Complex Hellendoorn Noord fase 1 langer dan voorgeschreven 10 jaar;
- Last in de jaarrekening voor PGB's te hoog gepresenteerd;
- Onzekerheden in prestatielevering Wmo, Jeugdzorg en PGB;
- Niet naleving EU - aanbestedingsregels.

Het punt ten aanzien van de voorziening APPA is opgelost, een aanvullende voorziening van € 2,3 miljoen is getroffen. Verder zijn de looptijden van de grondexploitaties aangepast waarbij de looptijd van complex Hellendoorn Noord tot 10 jaar is gemaximeerd. Ook de bevindingen ten aanzien van PGB's zijn minder omvangrijk. De onzekerheden voor prestatielevering van WMO en Jeugdzorg blijven, maar hebben niet langer materiële impact. Qua EU-aanbesteding zijn er nog steeds de nodige aandachtspunten, niet alle inkopen worden juist aanbesteed. De hieruit voortvloeiende financiële fouten zijn lager dan de toleranties, waardoor voor het aspect getrouwheid sprake is van een goedkeurende controleverklaring.

2.1 De jaarrekening is getrouw 2/2

Gemeente Hellendoorn

De jaarrekening
2017 is getrouw

Bevindingen controle 2017

Wij hebben het college verzocht om (waar mogelijk) de over 2017 resterende controleverschillen te corrigeren. Het college heeft gemotiveerd aangegeven waarom zij deze verschillen niet heeft verwerkt en dat zij van oordeel is dat deze posten zowel individueel als gezamenlijk niet materieel zijn voor de jaarrekening als geheel. Deze verschillen en de analyse van de impact worden bevestigd in de bevestiging van de directie bij de jaarrekening. Wij concluderen dat de resterende niet-verwerkte controleverschillen zowel individueel als gezamenlijk niet materieel zijn voor de jaarrekening als geheel en hebben derhalve een goedkeurende verklaring verstrekt met betrekking tot de getrouwheid. Dit betekent dat de jaarrekening 2017 een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2017 als van de activa en passiva per 31 december 2017 in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voor Provincies en Gemeenten.

2.2 De jaarrekening is rechtmatig

Gemeente Hellendoorn

De jaarrekening is op alle onderdelen rechtmatig

Naast de geconstateerde en verwerkte controleverschillen, zijn tijdens onze controle de volgende resterende controleverschillen geconstateerd.

Nummer	Omschrijving	Verwijzing/toelichting	Fouten	Onzekerheden
1	Sociaal domein: bevindingen zorg in natura	Sociaal Domein (4.1)		276.000
2	Sociaal domein: bevindingen PGB's	Sociaal Domein (4.1)		201.000
5	Niet naleven EU-aanbestedingsregels		317.200	
	Totaal		317.200	477.000
	Materialiteit (1% voor fouten / 3% voor onzekerheden)		€ 942.000	€ 2.826.000
	Performance materialiteit (50% van de materialiteit)		€ 471.000	€ 1.413.000
	Door de raad vastgestelde rapporteringstolerantie		€ 94.200	€ 94.200

Wij concluderen dat de resterende niet-verwerkte controleverschillen zowel individueel als gezamenlijk niet materieel zijn voor de jaarrekening als geheel en hebben derhalve een goedkeurende controleverklaring met betrekking tot rechtmatigheid verstrekt. Een goedkeurende verklaring met betrekking tot de rechtmatigheid betekent dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving zoals opgenomen in het normenkader 2017.

2.2 De jaarrekening is rechtmatig- begrotingsrechtmatigheid

Gemeente Hellendoorn

Begrotingsrecht- matigheid

Lastenoverschrijdingen in het kader van begrotingsrechtmatigheid

In 2017 heeft uw gemeente circa € 81,8 miljoen aan lasten begroot na wijziging, tegenover circa € 78,9 miljoen aan werkelijke lasten. Dit is in totaal een onderschrijding van € 2,9 miljoen (3,61%). Aan baten had uw gemeente in 2017 een bedrag van € 31,7 miljoen begroot na wijziging, tegenover € 30,2 miljoen aan werkelijke baten. In totaal gaat het om een lagere realisatie van baten van € 1,5 miljoen (4,69%). Dit zijn de baten en lasten exclusief algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien. Zie ook cijfermatig weergegeven op bladzijde 13 van dit verslag.

Naast het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten kent een gemeente ook het gerealiseerde resultaat. Dit is het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten plus of min de tussentijdse resultaatbestemmingen. Deze bestemmingen bestaan uit in de loop van het jaar gedane onttrekkingen uit reserves minus de tussentijdse stortingen in reserves. De stortingen in dan wel onttrekkingen aan reserves vinden plaats op basis van door u genomen besluiten. In 2017 is er per saldo circa € 1,5 miljoen aan de reserves toegevoegd zodat het gerealiseerde resultaat € 0,6 miljoen positief bedraagt.

De gemeenteraad autoriseert de begroting en stelt de kaders voor het college vast. Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid binnen de gestelde begroting. Begrotingsafwijkingen dienen tijdig gesignaleerd en gerapporteerd te worden aan de gemeenteraad. Bij begrotingsoverschrijdingen die niet gedurende het jaar zijn voorgelegd aan de gemeenteraad is formeel sprake van een onrechtmatigheid. Echter hoeven deze overschrijdingen niet altijd te worden meegewogen in het accountantsoordeel bijvoorbeeld indien de overschrijding geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerd opbrengsten of overschrijdingen bij open-einde regelingen. In de toelichting op het overzicht van baten en lasten zijn de begrotingsoverschrijdingen duidelijk weergegeven en geanalyseerd. Voor onderstaand programma is sprake van een overschrijding van de totale lasten:

- Veiligheid en dienstverlening
- Onderwijs, opvoeding en jeugd

Bij het vaststellen van de jaarstukken door de gemeenteraad worden deze overschrijdingen alsnog door de gemeenteraad geautoriseerd. Vooruitlopend op deze autorisatie zijn wij, op basis van de kadernota rechtmatigheid, tot de conclusie gekomen dat wij de begrotingsoverschrijdingen niet meewegen in ons rechtmatigheidsoordeel.

2.3 Aandachtspunten voor 2018

Gemeente Hellendoorn

Inleiding

Naar aanleiding van onze controle van de jaarrekening 2017 hebben wij een aantal bevindingen en aanbevelingen over het afgelopen boekjaar weergegeven.

Daarnaast willen wij, vanuit onze natuurlijke adviesfunctie, de volgende aandachtspunten voor het komende jaar benoemen.

1. Tekorten sociaal domein en gemeenschappelijke regelingen

Tekorten sociaal domein en gemeenschappelijke regelingen

De 'transitie' binnen het sociaal domein wordt deels uitgevoerd door de gemeente Hellendoorn (WMO en jeugd) en ook deels via de GR Soweco. Bij deze laatste zullen de komende jaren van Rijkswegge vanwege de ombouw van de SW nog verdere bezuinigingen doorgevoerd worden en dit legt een steeds hogere druk op de begroting van de deelnemende gemeenten. Verder geldt dat ten aanzien van jeugdzorg sprake is van toenemende en duurdere zorg en daardoor oplopende tekorten. Bij de gemeente Hellendoorn is bij programma 2 Jeugdzorg - Zorg in Natura sprake van een tekort ten opzichte van de gewijzigde begroting van € 789.000. Dit tekort is door de gemeente in de begroting 2018 reeds geheel opgenomen.

Wij adviseren om nader te onderzoeken in hoeverre deze stijgingen een structureel effect hebben en hoe en op welke manier de tekorten op het sociaal domein teruggedrongen kunnen worden.

2. Doorontwikkeling AO/IB en verbijzonderde interne controles

Doorontwikkeling Administratieve Organisatie en Interne controle

In onze managementletter hebben wij geconstateerd dat van een aantal processen beheersmaatregelen in het proces niet altijd aanwezig of zichtbaar zijn. Dit heeft ertoe geleid dat onze controle vooral gegevensgericht heeft plaatsgevonden. Wij hebben per proces aangegeven welke maatregelen mogelijk zijn, in combinatie met de beheersmaatregelen in de systemen.

De gemeente Hellendoorn bevindt zich in een overgangsjaar. In 2017 zijn stappen gezet om een kwaliteitsslag te maken in de interne controle functie en de ambitie is aanwezig om de interne beheersing verder te verbeteren. Dit uit zich bijvoorbeeld in het opstellen van een kadernota en een intern controle plan voor 2018. We zien dat de wil om verbeteringen door te voeren aanwezig is, maar eveneens dat het lastig blijkt om alle betrokken afdelingen hierin mee te krijgen. Cruciaal is dat verbetermaatregelen niet alleen worden gezien als opdracht vanuit financiën en control, maar dat deze breed binnen de organisatie worden gedragen.

2.3 Aandachtspunten voor 2018 (2/2)

Gemeente Hellendoorn

<p>3. Versterken beheer en organisatie IT beheersomgeving</p>	<p>Beheer van autorisaties in systemen onvoldoende geborgd Tijdens onze interim-controle hebben wij geconstateerd dat de inrichting en het beheer van autorisaties van (voor onze controle) belangrijke financiële systemen nog niet voldoende is ingericht. Zie hiervoor onze managementletters 2016 en 2017.</p> <p>Door bij de jaarrekeningcontrole aanvullende gegevensgerichte controles uit te voeren, hebben wij achteraf alsnog vastgesteld dat dit geen gevolgen heeft voor de jaarrekening 2017. Wel loopt de gemeente Hellendoorn op dit punt nog risico's. Dit blijft voor 2018 daarom een verbeterpunt en bij de interim-controle 2018 zullen we gericht nagaan in hoeverre verbeteringen zijn doorgevoerd.</p>
<p>4. Borgen naleving aanbestedingsregels en opstellen contractenregister</p>	<p>Geen preventieve controle op naleving Europese en interne aanbestedingsregels Tijdens de interim-controle hebben wij geconstateerd dat wij niet kunnen steunen op de interne beheersmaatregelen in het proces ten aanzien van aanbestedingen. Evenals voorgaande jaren heeft de gemeente Hellendoorn daarom achteraf een zogenaamde 'spendanalyse' uitgevoerd. Een dergelijke analyse achteraf opstellen kost zowel de gemeente Hellendoorn als de externe accountant veel tijd. Wij adviseren maatregelen (in de processen) te treffen waarmee vooraf wordt geborgd dat de aanbestedingsregels worden nageleefd. Uit onze controle blijkt dat bij vijf inkopen is geconstateerd dat deze onterecht niet Europees zijn aanbesteed. De afwijking bedraagt € 416.700.</p>
<p>5. Wegwerken achterstanden groot onderhoud</p>	<p>Verder wegwerken achterstanden groot onderhoud De gemeente Hellendoorn heeft stappen gezet om achterstanden in wegenonderhoud in te lopen en het uitvoeren van groot onderhoud wordt planmatig opgepakt. Dit vinden wij een goede zaak. Punt van aandacht is dat per jaareinde nog sprake is van achterstallig onderhoud van 1,1 miljoen. Voor dit achterstallige onderhoud is geen voorziening getroffen, de komende jaren moeten deze achterstanden nog ingelopen worden. Wij hebben begrepen dat over 2017 reeds 0,6 miljoen op de achterstand is ingelopen. In hoofdstuk 4.5 van dit rapport wordt daar nader op ingegaan.</p>

3. Resultaat en financiële positie

Gemeente Hellendoorn

3.1 Resultaat 2017

3.2 Uw financiële positie vergeleken

3.1 Resultaat 2017

Gemeente Hellendoorn

Resultaat 2017 ten opzichte van de gewijzigde begroting bedraagt € 0,6 miljoen voordelig

Het resultaat van de gemeente Hellendoorn over het jaar 2017 ten opzichte van de gewijzigde begroting bedraagt € 0,6 miljoen voordelig. In het onderstaand overzicht is het resultaat in het kort weergegeven:

Rekening van baten en lasten	Begroot vóór wijziging	Begroot na wijziging	Realisatie 2017
<i>(alle bedragen * € 1.000,-)</i>			
Baten	28.251	31.723	30.234
Lasten	(73.801)	(81.885)	(78.931)
Algemene dekkingsmiddelen, overheid, VPB en onvoorzien	(44.568)	(47.980)	(47.762)
Saldo baten en lasten programma's	(982)	(2.182)	(935)
Stortingen in reserves	(525)	(4.173)	(5.406)
Onttrekkingen aan reserves	1.508	6.355	6.912
Resultaat	0	0	572

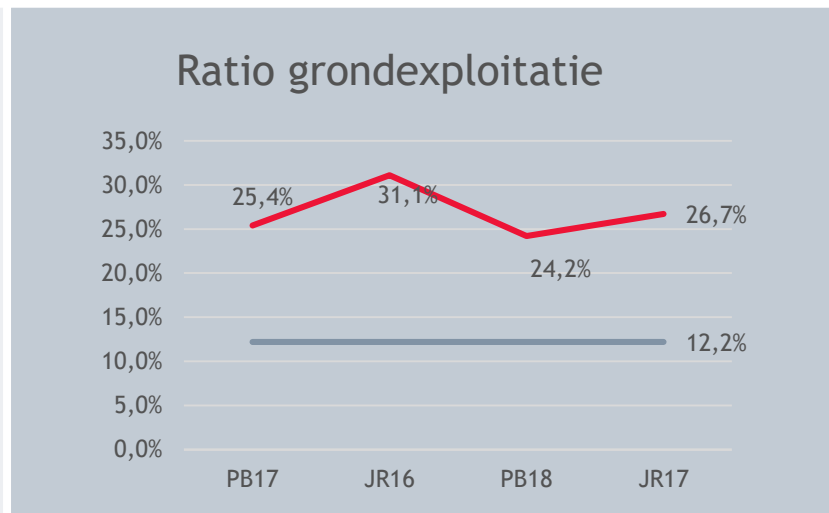
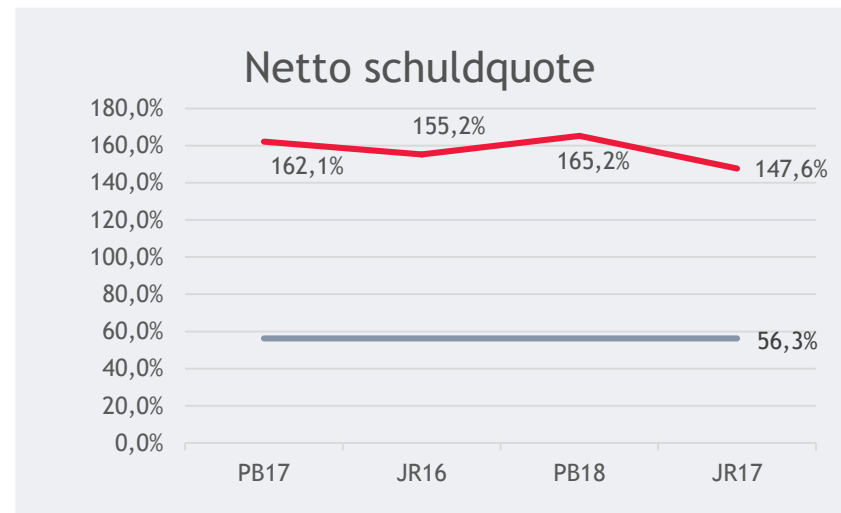
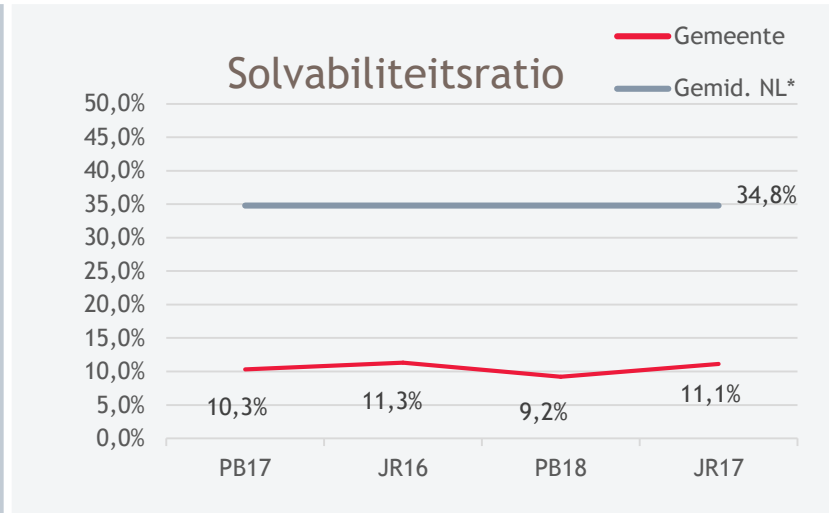
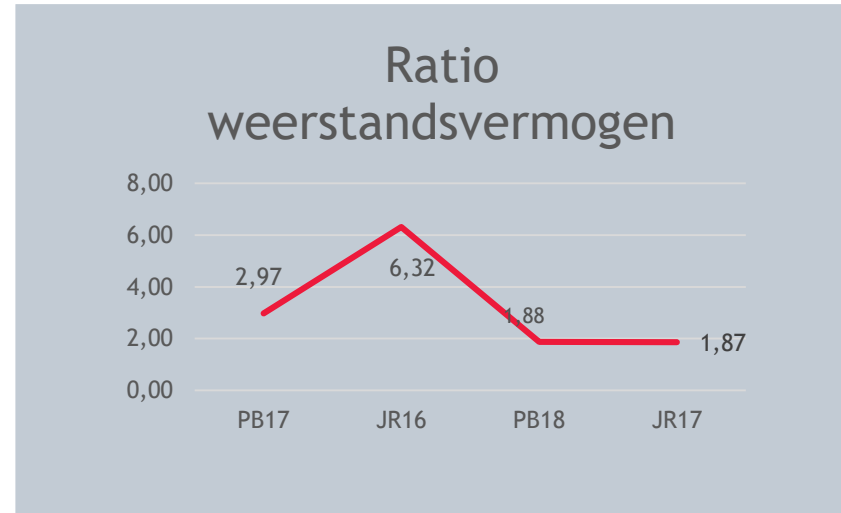
Het resultaat 2017 wijkt licht af van de begroting na wijziging. Gezien het totaal van de exploitatie ad € 88,7 miljoen, betreft dit een beperkte afwijking van 0,6%. De grootste afwijking ten opzichte van de begroting na wijziging is zichtbaar in programma 'Woon en leefomgeving'. Deze afwijking zowel zichtbaar aan de baten als lasten kant wordt veroorzaakt doordat de jaarschijven van de begrote grondexploitaties niet zijn verwerkt in de gemeentelijke begroting.

De storting in de reserves van € 5,4 miljoen heeft grotendeels betrekking op de boekwinst ad € 2,6 miljoen verkoop aandelen Vitens. De onttrekking aan de reserves ad € 6,9 miljoen zien toe op drie grote mutaties. Namelijk de instelling van de voorziening Appa ingegane pensioenen ad € 2,3 miljoen, onttrekking aan de bufferreserve ad € 1,1 miljoen voor het op peil brengen van de voorziening toekomstige verliezen grondexploitaties en de reserve sociaal domein ad € 1,1 miljoen.

De belangrijkste mutaties zijn verklaard bij het onderdeel 'toelichting op de verschillen binnen de programma's' in de jaarstukken. Wij verwijzen wij dan ook naar deze onderdelen van de jaarrekening voor de verklaring van de verschillen.

3.2 Uw financiële positie vergeleken

Gemeente Hellendoorn

* De bron voor de gemiddelden NL betreft het gemiddelde over 2016 voor alle gemeenten in Nederland volgens het dashboard op www.waarstaatjegemeente.nl

3.2 Uw financiële positie vergeleken

Gemeente Hellendoorn

Voor een goed inzicht in de financiële positie is het van belang om de kengetallen in relatie tot elkaar te bezien

Het weerstandsvermogen is voldoende: als de risico's op geld worden gezet, dan is voldoende buffer aanwezig om deze op te vangen

Onze rol in relatie tot het weerstandsvermogen en financiële kengetallen

De analyse van het weerstandsvermogen en de financiële kengetallen is een onderdeel van het jaarverslag en de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Vanuit onze controlerende rol dienen wij vast te stellen of het jaarverslag (en dus deze paragraaf) niet strijdig is met de jaarrekening en geen materiële onjuistheden bevat. De kengetallen moeten altijd in relatie tot elkaar worden bezien. Uit de combinatie van de kengetallen kan een beeld worden gemaakt van de financiële positie van de gemeente. Daarbij kan ook inzichtelijk worden gemaakt wat de oorzaak is van een sterke of zwakke financiële positie. De financiële kengetallen geven, met de inherente beperkingen hierbij, inzicht in (de ontwikkeling) uw financiële positie, mede in relatie tot de landelijke benchmark.

Weerstandsvermogen gemeente Hellendoorn is voldoende

In de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' heeft het college een overzicht opgenomen van de weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit bedraagt volgens deze paragraaf € 12,2 miljoen. De gemeente Hellendoorn heeft op basis van interne analyses een totaal bedrag aan risico's geïnventariseerd van € 6,5 miljoen, resulterend in een factor van 1,87.

De risico's en beschikbare weerstandsvermogen fluctueren behoorlijk de afgelopen jaren. Dit wordt veroorzaakt doordat ultimo boekjaar meer aandacht is geschonken aan risicomangement en de wijze waarop risico's ingeschat worden. Daardoor is ook sprake van een relatief grote wijziging ten opzichte van 2016. Hierdoor geeft het weerstandsvermogen een vertekend beeld over eerdere jaren (boekjaar 2016 en begroting 2017). Voor boekjaar 2017 heeft gemeente Hellendoorn volgens de berekeningen van het college nog steeds voldoende weerstandsvermogen beschikbaar.

3.2 Uw financiële positie vergeleken

Gemeente Hellendoorn

Solvabiliteit fors onder landelijk gemiddelde, maar laat voor 2017 een lichte verbetering zien

Solvabiliteit en netto-schuldquote

De solvabiliteit bedraagt ultimo 2017 11,1%. Voor de solvabiliteit geldt dat hoe hoger dit percentage is, hoe beter de gemeente in staat is om haar verplichtingen op lange termijn de voldoen. De solvabiliteit van de gemeente Hellendoorn ligt fors onder het landelijk gemiddelde (vergelijkende cijfers van 2016) voor gemeenten. In 2017 is de minimaal solvabiliteit toegenomen waardoor de financiële positie van de gemeente Hellendoorn op dit punt licht is verbeterd.

De netto schuldquote bedraagt over boekjaar 2017 147,6% en is tevens licht afgenomen. De netto-schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. De schuldquote ligt fors hoger dan het landelijke gemiddelde, de gemeente Hellendoorn heeft daardoor meer dan gemiddeld te maken met de druk van rentelasten en aflossingen op de exploitatie. Wij adviseren om waar mogelijk de omvang van de langlopende schulden verder terug te dringen.

Ratio grondexploitatie is gedaald echter vooralsnog risicovol

Ratio grondexploitatie

De ratio grondexploitatie, is de verhouding van de voorraad gronden gedeeld door het totaal van de baten. Dit kengetal geeft aan hoe de voorraden van de gemeente zich verhouden ten opzichte van de jaarlijkse inkomsten. Daarmee kan beoordeeld worden of de omvang van de grondexploitatie risicovol is in relatie tot de omvang en inkomsten van de gemeente.

De ratio grondexploitatie van de gemeente Hellendoorn bedraagt ultimo 2017 26,7% (2016: 31,1%). De boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie neemt af met het uitgeven van kavels en door het treffen van voorzieningen. Doordat geen nieuwe exploitaties worden opgenomen, neemt het percentage ultimo boekjaar verder af. Echter gezien de hoge boekwaarde van de complexen Lochter III, Kruidenwijk zuid fase 1 en Hellendoorn Noord fase 1 blijft de grondexploitatie een risicovolle post. Voor toelichting in detail wordt verwezen naar paragraaf 4.2.

4. Belangrijkste bevindingen

Gemeente Hellendoorn

4.1 Sociaal Domein

4.2 Ontwikkeling grondexploitaties

4.3 Europees aanbesteden

4.4 Overige bevindingen

4.5 Overige bevindingen - voorzieningen

4.1 Sociaal Domein (1/3)

Gemeente Hellendoorn

Uitgaven sociaal domein stijgen (%)

Financiële ontwikkelingen

De gemeente Hellendoorn verantwoordt de uitgaven voor het sociaal domein via decentralisaties (3D's). Hieruit blijkt voor wat betreft de uitgavenkant het volgende beeld:

Sociaal domein	Werkelijk 2016	Begroot 2017	Werkelijk 2017
Participatie	4.850.000	4.928.000	4.941.000
WMO	8.811.000	9.114.000	8.965.000
Jeugd	5.588.000	5.698.000	6.335.000
Totaal	19.249.000	19.740.000	20.241.000

Ten opzichte van 2016 is sprake van een toename van 5% en ten opzichte van de begroting is sprake van een toename van 3%. In 2017 heeft de gemeente Hellendoorn per saldo een bedrag van € 1.130.000 onttrokken aan de reserve Sociaal. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door meer en zwaardere trajecten binnen de Jeugd-GGZ. In 2017 zijn daarnaast per 31 december alle Diagnose Behandeling Combinaties verplicht beëindigd, waardoor zorgaanbieders het onderhanden werk moesten afsluiten. Dat betekent dat 'oude' facturen alsnog in rekening zijn gebracht bij de gemeente.

Op het gebied van het participatiebudget zijn nagenoeg geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Bij de Wmo-zorg valt met name op dat de kosten voor chronisch zieken zijn toegenomen ten opzichte van 2016 en ook hoger zijn dan geraamd. Dit is een "open-eind-regeling", waarbij voor de doelgroep goedkopere en ruimere zorgverzekeringen worden aangeboden. Er wordt steeds meer van de regeling gebruik gemaakt. Ook het vervoer naar de dagbesteding is in 2017 nadelig uitgevallen, dit heeft deels te maken met het aantal personen die vervoerd moest worden, maar ook met de Twentse Vervoersvisie waarbij niet langer meer gebruik kan worden gemaakt van vrijwilligers.

4.1 Sociaal Domein (2/3)

Gemeente Hellendoorn

Accountant SVB heeft een afkeurende controle-verklaring verstrekt inzake PGB

Het effect voor de gemeente Hellendoorn is niet materieel

Persoons-gebonden Budgetten zijn naar hun aard gevoeliger voor misbruik en oneigenlijk gebruik

Persoonsgebonden budgetten: € 0,8 miljoen

De uitgaven voor de persoonsgebonden budgetten die verantwoord worden via de Sociale Verzekeringsbank bedragen over 2017 totaal € 0,8 miljoen. De administratie hiervan wordt (verplicht) uitgevoerd door de Sociale Verzekeringsbank (SVB). De SVB controleert zorgovereenkomsten, toetst facturen en declaraties en betaalt uit aan zorgverleners of andere instellingen. Uw gemeente verstrekt de beschikkingen PGB en is verantwoordelijk voor een adequate cliëntregistratie.

De accountant van de SVB geeft jaarlijks een oordeel over de rechtmatigheid van de bestedingen ten aanzien van Jeugd en WMO. Hoewel sprake is van verbeteringen en teruglopende foutpercentages, heeft de accountant van de SVB nog steeds een afkeurende controleverklaring verstrekt. Het gemiddelde foutpercentage voor jeugd bedraagt 3,55% en voor WMO 3,74%. Voor de gemeente Hellendoorn betekent dit een verwachte getrouwheidsfout van € 34.700 en een rechtmatigheidsfout van afgerond € 32.700. De omvang is daarmee in absolute zin voor de gemeente Hellendoorn beperkt en heeft daarom ook geen impact op onze oordeelsvorming voor de jaarrekening als geheel.

PGB's en onzekerheden

De aard van de PGB regeling brengt mogelijk met zich mee dat deze inherent fraudegevoeliger is. Voor PGB blijft daarmee ook gelden dat er een onzekerheid bestaat over de rechtmatige aanwending hiervan. Deze onzekerheden zijn zoveel mogelijk teruggedrongen door gerichte procedures en werkzaamheden die de gemeente Hellendoorn zelf heeft geïmplementeerd. Tegelijkertijd kunnen de onzekerheden ook niet volledig weggenomen worden. Het totale bedrag aan PGB's betreft € 805.000. Op basis van de beoordeling van meerdere factoren (gevoerde keukentafelgesprekken met zorgontvangers, uitgevoerde steekproef door de gemeente, betaling en ontvangst van een eigen bijdrage) zijn wij tot de conclusie gekomen dat van deze resterende massa 75% als 'zeker' aangemerkt kan worden en 25% als onzeker. Dit betekent dat de onzekerheid € 201.000 bedraagt.

4.1 Sociaal Domein (3/3)

Gemeente Hellendoorn

Bevindingen controle zorg in natura.

Bevindingen zorg in natura: € 0,3 miljoen

Om zekerheid te krijgen over de geleverde prestaties van zorginstellingen heeft de gemeente Hellendoorn vroegtijdig een plan van aanpak gemaakt waarbij door de gemeente zelf (in overleg met zorginstellingen) controles worden uitgevoerd waarmee de prestatielevering wordt vastgesteld. Deze controles worden uitgevoerd om minder afhankelijk te zijn van de controleverklaring bij de verantwoording van zorginstellingen die achteraf worden ontvangen. Bij onze controlewerkzaamheden hebben we gebruik gemaakt van zowel de controles die door de gemeente Hellendoorn is uitgevoerd als de controleverklaringen van zorginstellingen.

Van de instellingen waar geen controleverklaring van is ontvangen (veelal wordt dit veroorzaakt door het feit dat de totale uitgaven van de gemeenten onder een grensbedrag blijft of dat zorginstellingen deadlines niet naleven) is onderzocht welke werkzaamheden de gemeente zelf heeft gedaan om de onzekerheden te beperken. Het totale bedrag waar het hier om gaat is € 502.000

Op basis van de beoordeling van meerdere factoren (gevoerde keukentafelgesprekken met zorgontvangers, uitgevoerde steekproef door de gemeente, betaling en ontvangst van een eigen bijdrage) zijn wij tot de conclusie gekomen dat van deze resterende massa 45% als 'zeker' aangemerkt kan worden en 55% als onzeker. Dit betekent dat de onzekerheid € 276.000 bedraagt.

4.2 Grondexploitaties (1/4) - Verloop boekwaarden

Gemeente Hellendoorn

Cijfermatig beeld
grondexploitaties
en belangrijkste
ontwikkelingen

De boekwaarde van de gronden is over 2017 verder afgenomen
Het verloop van de grondexploitaties in 2017 is als volgt geweest:

Complex	BW 01-01-'17	Vermeerderingen	Verminderingen	Winst	BW 31-12-'17
Haarle	666.000	27.000	61.000		632.000
Lochter III	18.386.000	651.000	109.000		18.928.000
Kruidenwijk Zuid fase 1 (Heemtuin)	4.718.000	198.000	2.169.000		2.747.000
Hellendoorn Noord fase 1	3.642.000	807.000	368.000		4.082.000
Daarle West	190.000	183.000	397.000	95.000	71.000
De Branderij	592.000	62.000	91.000		563.000
Aan de Tuinen (Steen v. Ommerenstr)	223.000	46.000	604.000	42.000	-292.000
Hart van Noetsele	246.000	107.000	1.136.000	184.000	-600.000
Boekwaarde voor aftrek voorziening	28.689.000	2.082.000	4.935.000	320.000	26.130.000
Voorziening toekomstige verliezen grondexploitatie					2.703.000

Aandachtspunten controle BDO

De waardering van voorraad grondexploitatie, en de daaraan gerelateerde voorziening van € 2.703.000 (2016: € 1.382.000), wordt in sterke mate beïnvloed door diverse parameters zoals kosten- en opbrengstenstijgingen, fasering, verkoopprijzen en rente-effecten. Deze zijn bepalend voor de in de toekomst te realiseren kosten en opbrengsten en als gevolg de huidige waardering in de jaarrekening. Om die reden hebben wij bij onze controle ook aandacht besteed aan genoemde parameters.

De afname van de boekwaarde wordt met name verklaard door de verkopen met betrekking tot Kruidenwijk Zuid fase 1, het voormalige Heemtuin, en Hart van Noetsele. De gestegen verkopen met betrekking tot Kruidenwijk Zuid is het gevolg van de gesloten overeenkomst tussen de marktpartijen en de gemeente ultimo 2017. In de overeenkomst is een vaste afname opgenomen, de afspraken worden voor 2017 vooralsnog nagekomen. De kavels op Hart van Noetsele zijn volledig verkocht.

4.2 Grondexploitaties (2/4) - POC-methode

Gemeente Hellendoorn

Nieuwe
waarderings-
grondslag: POC

POC-winst 2017:
€ 320.000

Wijziging waarderingsgrondslag grondexploitaties: Percentage Of Completion (POC) methode

Met ingang van dit jaar is sprake van een wijziging in de systematiek van winstneming. Dit op last van de commissie BBV. Vanaf boekjaar 2017 is de 'Percentage of Completion' (POC) methode voor het eerst verplichting gesteld. Door toepassing van deze methode worden eerder winsten genomen, naar rato van de voortgang van het project. Dit zoals dat bijvoorbeeld ook in het bedrijfsleven (onder de Richtlijnen Jaarverslaggeving) gebruikelijk is. Recente beantwoording in de vragen en antwoorden rubriek van de commissie BBV (eind 2017) leert dat de commissie inmiddels een duidelijke stelling heeft ingenomen over verplichte toepassing van de POC methode.

Tot en met 2016 was het beleid van de gemeente Hellendoorn voor de overige complexen gericht op het in een laat stadium nemen van winsten. Hiervoor werd een voorzichtige gedragslijn gehanteerd. Dit is nu niet langer toegestaan.

We hebben de winstnemingen in de jaarrekening 2017 getoetst aan de POC methode. De volgende winsten zijn verwerkt in de jaarcijfers:

- Aan de Tuinen (€ 42.000),
- Hart van Noetsele (€ 184.000)
- Daarle (€ 95.000).

Uit onze controle blijkt dat wordt afgeweken van de POC-methode omdat voor alle complexen rekening wordt gehouden met 10% onvoorziene kosten. Dit percentage is onvoldoende onderbouwd. We hebben uitgerekend wat de winstneming zou zijn als geen rekening gehouden zou worden met deze kosten. Wij hebben vastgesteld dat het controleverschil onder de rapporteringstolerantie blijft en hebben dit verschil daarom niet opgenomen in de ongecorrigeerde verschillen.

4.2 Grondexploitaties (3/4) - Risico's

Gemeente Hellendoorn

3 P's:

- Planning
- Programmering
- Prijs

Grondexploitatie op zorgvuldige wijze geactualiseerd

Grootste risico's en onzekerheden woningbouw

Actualisatie en bijstelling grondexploitaties

De risico's voor de grondexploitaties zijn in essentie terug te brengen tot drie P's:

- **Planning:** is de tijdsplanning van de projecten afgestemd op de (on)mogelijkheden in de markt? Immers, de marktbehoefte bepaalt welke projecten op welk moment te realiseren zijn.
- **Programmering:** in de afgelopen jaren hebben economische ontwikkelingen geleid tot belangrijke wijzigingen in vooral de woningbehoefte. Is er een kritische analyse van de 'mix' van woningen (huur, koop, vrije kavel appartementen, etc.) in de projecten in relatie tot de huidige marktvaart in de gemeente?
- **Prijs:** Is afgewogen welke prijzen kunnen worden gehandhaafd, rekening houdend met het risico dat gronden later of in het geheel niet worden afgenomen?

Deze drie P's zijn tijdens de jaarrekeningcontrole besproken met de medewerkers van de gemeente Hellendoorn. De grondexploitaties zijn met deze uitgangspunten per 31 december 2017 geactualiseerd. Tijdens deze gesprekken zijn de uitgangspunten gechallenged. Tevens is beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze is gewaardeerd en of mogelijk een (aanvullende) verliesvoorziening moet worden getroffen. Wij zijn van mening dat de grondexploitaties op een zorgvuldige wijze zijn geactualiseerd.

Grootste risico's en onzekerheden woningbouw

De grootste risico's en onzekerheden op basis van de boekwaarde doen zich voor bij woningbouwcomplexen Kruidenwijk zuid fase 1 en Hellendoorn Noord fase 1. Positief is dat de verkopen met betrekking tot deze complexen gedurende 2017 zijn aangetrokken door het sluiten van een convenant met de marktpartijen. Hierin is opgenomen dat de marktpartijen 46 kavels voor Kruidenwijk zuid fase 1 volgens de overeenkomst afkomstig uit 2009 dienen af te nemen. Momenteel zijn, conform afspraak voor boekjaar 2017, 16 kavels afgenomen. De resterende kavels zullen over boekjaren 2018 e.v. afgenomen worden.

Kruidenwijk Zuid fase 1 kan worden afgerond, fase 2 en 3 worden niet ontwikkeld vanwege het verminderen van de plancapaciteit. Voor complex Hellendoorn Noord fase 1 zijn momenteel 42 kavels afgenomen door de marktpartijen. Op basis hiervan achten wij de inschatting van toekomstige verkopen voldoende reëel. Desalniettemin blijft de huidige omvang van de boekwaarde van complexen Kruidenwijk zuid fase 1 en Hellendoorn Noord fase 1 een financieel risico.

4.2 Grondexploitaties (4/4) - Bedrijventerreinen

Gemeente Hellendoorn

Planning verkopen
bedrijventerreinen
en de ramingen van
de gemeente
Hellendoorn

Bedrijventerreinen: nog een aanzienlijke opgave voor te realiseren verkopen bij Lochter III

In opdracht van de provincie en met de Twentse gemeenten is een berekening gemaakt van de vraag in de periode 2014 tot 2025. Voor het berekenen van de uitbreidingsvraag naar bedrijventerrein is rekening gehouden met de volgende factoren:

1. De ontwikkeling van de werkgelegenheid per sector (in arbeidsplaatsen);
2. Het aandeel van de werkgelegenheid op bedrijventerreinen per sector (de locatietypevoorkeur);
3. Het gemiddeld ruimtegebruik per werkzame persoon per sector (terreinquotiënt).

Op basis van deze raming is een actuele vertaling gemaakt van de vraag naar bedrijventerreinen (op basis van het aandeel in de historische uitgifte) voor de periode 1 januari 2016 tot 1 januari 2026, met een eerste doorkijk naar 2030. Uit de cijfers blijkt dat Twente voor de periode 2016-2026 een verschil in vraag en aanbod heeft aan bedrijventerreinen van 103 ha bij een versneld economisch scenario, en van 152 ha bij een gemiddeld economisch scenario. In dit onderzoek is voor de gemeente Hellendoorn becijferd dat sprake is van een aanbod van 26,5 hectare in relatie tot een behoefte van 18 hectare, resulterend in een overschot van 8,5 hectare. De gemeente Hellendoorn heeft in 2016 reeds 2,5 hectare uit de programmering gehaald. Dit betekent een restant opgave en overschot van 6 hectare. Ultimo 2017 en vooruitkijkend op 2018 is de vraag met betrekking tot het bedrijventerrein Lochter III fors aangetrokken. De verwachting van het college is dat aan de programmeringsvereisten vanuit de Provincie ruimschoots wordt voldaan.

Wij kunnen instemmen met de prognoses van het college. Een belangrijke overweging voor ons om in te stemmen met de prognoses van het college is het feit dat het huidige aanbod aan kavels binnen de totaal becijferde vraag voor de gemeente Hellendoorn ligt.

Voor de Lochter III was begroot om over 2017 totaal € 1,2 miljoen aan opbrengsten te realiseren. Er is gerealiseerd een opbrengst van € 0,1 miljoen. Daarentegen zijn veel verkopen in 2017 overeengekomen die in 2018 zijn gerealiseerd. Voor 2018 is daarom aanvankelijk een (hogere) totale opbrengst geraamd van € 4,4 miljoen. Hiervan is inmiddels gerealiseerd een bedrag van € 8,9 miljoen.

Omdat de prognose voor 2017 en 2018 behaald is, hebben wij ingestemd met de huidige waardering. Desalniettemin blijft de huidige omvang van de boekwaarde van de bedrijventerreinen, en vooral van complex Lochter III, een financieel risico. Voor 2018 tot en met 2025 moet nog 23,5 hectare grond verkocht met een vraagprijs van 29,3 miljoen. Dat is ambitieus en daarmee ook een risico voor de gemeente Hellendoorn.

4.3 Europees aanbesteden

Gemeente Hellendoorn

Geen zichtbare toets in proces	<p>Interne beheersing aanbestedingen - proces</p> <p>In onze managementletters 2016 en 2017 hebben wij gerapporteerd over de interne beheersing ten aanzien van het naleven van de EU-aanbestedingsregels. Voor onze gedetailleerde bevindingen en aanbevelingen verwijzen wij naar onze managementletter. In het proces wordt de naleving van de inkoop- en aanbestedingsregels niet afgedwongen en kunnen wij niet steunen op interne beheersmaatregelen. Over 2017 is daarom een gedetailleerde spendanalyse uitgevoerd (toets op naleving EU- aanbestedingsregels achteraf op basis van de crediteurenadministratie).</p>
Geconstateerde fout 2016: € 427.000	<p>Rechtmatigheid aanbestedingen - bevinding 2016</p> <p>Vorig jaar hebben wij diverse onrechtmatigheden geconstateerd. In ons accountantsverslag 2016 hebben wij een fout met betrekking tot niet nalevering EU-aanbestedingsregels ter grootte van 427.000 opgenomen.</p>
Geconstateerde fout 2017: € 317.200	<p>Rechtmatigheid aanbestedingen - bevinding 2017</p> <p>Overeenkomstig het beeld van 2016 hebben wij in 2017 een aantal onrechtmatigheden geconstateerd. Voor een deel betreft dit dezelfde fouten als in 2016, dit wordt veroorzaakt door meerjarige contracten welke niet Europees zijn aanbesteed. Totaal bevindingen met betrekking tot aanbesteding bedraagt € 317.200.</p>

4.4 Overige bevindingen- Vennootschapsbelasting

Gemeente Hellendoorn

Met ingang van 1 januari 2016 zijn gemeenten verplicht om vennootschapsbelasting te betalen

Recht Verliescompensatie

Vennootschapsbelastingplicht

Overheidsondernemingen, waaronder de gemeente Hellendoorn, zijn sinds 1 januari 2016 belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. In 2016 heeft de gemeente Hellendoorn in samenwerking met een externe belastingadviseur onderzocht welke activiteiten of clustering van activiteiten belastingplichtig zijn. Ook is onderzocht op welke vrijstellingen mogelijk een beroep kan worden gedaan, waarbij de inzet gericht is geweest om geen vennootschapsbelasting te betalen indien dat niet nodig is.

Wij hebben de gemeente Hellendoorn gevraagd om een 'position paper' uit te werken waarin de standpunten van het college ten aanzien van de belastingplicht verder zijn onderbouwd. Daarbij is ingegaan op de onderwerpen grondexploitatie en bedrijfsafval. Cluster bedrijfsafval is in 2016 door de gemeente Hellendoorn beëindigd. Dit betekent dat de gemeente Hellendoorn voor 2017 slechts belastingplichtig is over de grondexploitaties.

De definitieve aangifte vennootschapsbelasting over 2016 is op 1 mei 2018 ontvangen. Hieruit komt een te verrekenen verlies van € 617.000 naar voren. Het te verrekenen verlies voor 2017 komt op basis van eerste inschattingen uit op € 556.000. Per saldo is in de jaarrekening 2017 een te verrekenen verliescompensatie van € 1.172.000 opgenomen.

We hebben, met ondersteuning van onze fiscalisten, het door de gemeente Hellendoorn opgestelde position paper nader beoordeeld. De conclusie is dat de opgenomen standpunten pleitbaar zijn. Om die reden beschouwen wij de huidige verwerking van de VPB in de jaarrekening aanvaardbaar. Bij het definitief vaststellen van de aangifte is niet uit te sluiten dat de belastingdienst op onderdelen andere standpunten inneemt dan waar op moment van schrijven vanuit is gegaan.

4.5 Overige bevindingen - voorzieningen

Gemeente Hellendoorn

Voorziening wegen en onderhouds-achterstanden wegen	<p>Achterstanden wegen moeten de komende jaren ingelopen worden</p> <p>De gemeente Hellendoorn heeft gedetailleerde meerjarige plannen opgesteld om invulling te geven aan het onderhoud van wegen. Ook is een voorziening ingesteld waarmee wordt bereikt dat de jaarlijkse lasten in de begroting gemiddeld uitkomen op € 1,1 miljoen per jaar. Dit is hoger dan de eerder begrote jaarlijkse kosten van € 0,65 miljoen, maar hiermee wordt wel planmatig invulling gegeven aan onderhoud en het voorkomen van achterstanden.</p> <p>De achterstanden zijn nu nog begroot op € 1,1 miljoen en normaalgesproken geldt dat voor achterstanden een voorziening gevormd moet worden. Het BBV zegt hierover het volgende: <i>“In geval van achterstallig onderhoud, waarbij sprake is van kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties, wordt er op basis van artikel 44 lid 1a BBV een voorziening gevormd. Wanneer een gemeente over onvoldoende middelen beschikt om een voorziening te vormen, wordt het achterstallig onderhoud, daadwerkelijk en financieel, binnen een termijn van maximaal vier jaar ingelopen”</i>. Bij de gemeente Hellendoorn wordt het achterstallige onderhoud de komende jaren ingelopen en om die reden is voor deze achterstanden geen (aanvullende) voorziening getroffen. Wij kunnen instemmen met deze verwerkingswijze.</p>
Voorziening openbare verlichting	<p>Beheerplan openbare verlichting niet actueel</p> <p>Met ingang van boekjaar 2017 is een voorziening openbare verlichting ter grootte van € 88.000 opgenomen. Vanuit de BBV wordt vereist dat een actueel beheerplan aanwezig is, waarmee de stand van de voorziening wordt onderbouwd. Voor de voorziening openbare verlichting is een intern opgesteld beheerplan aanwezig. Dit plan is echter niet actueel en daarnaast kan niet de relatie aangetoond worden tussen het (verouderde) plan en de stand van de voorziening. Op basis van de huidige documentatie is daarom onvoldoende grondslag aanwezig om een voorziening te vormen en dient deze overgeheveld te worden naar de bestemmingsreserves. Aangezien dit bedrag lager is dan de rapporteringstolerantie hebben wij dit verschil niet opgenomen in de ongecorrigeerde controleverschillen.</p>
Reclassificatie afrekening Soweco	<p>In de jaarrekening is voor afrekening arbeidsjaren 2017 een schuld ad €90.454 opgenomen. Voor de rijksbijdrage 2018 is tevens een vordering ad € 49.975 opgenomen. De schuld en vordering mogen gesaldeerd worden, per saldo resteert dit in een nog te betalen bedrag ad €41.728. De reclassificatie heeft geen resultaatimpact om deze reden hebben wij het verschil niet opgenomen onder de ongecorrigeerde controleverschillen.</p>

4.5 Overige bevindingen - overlopende passiva

Gemeente Hellendoorn

Overlopende passiva en nog opgenomen verplichtingen voor grondexploitaties

Verplichtingen

Op een balanspost/tussenrekening van de gemeente Hellendoorn staat voor 't Lochter II nog een nog te betalen bedrag van € 684.000. Dit bedrag is ontstaan vanuit het verleden bij het afsluiten van de grondexploitatie. Destijds is een raming van de nog te maken kosten opgesteld. Tijdens onze controle hebben wij hier vragen over gesteld: hoe waarschijnlijk is het dat dit bedrag nog nodig is en is dit nog een concrete verplichting? De gemeente Hellendoorn heeft bevestigd en ook aangetoond dat het waarschijnlijk is dat in de toekomst nog middelen betaald moeten worden. Wij kunnen daarom instemmen met het in standhouden van deze verplichting.

Bijlagen

Gemeente Hellendoorn

Bijlage A: Onze controle

Bijlage B: Bevindingen SISA-bijlage

Bijlage C: Onze urenbesteding

Bijlage A

Onze controle

Scoping: doel en object van de controle	Het doel van de controle is het geven van een onafhankelijk oordeel of de financiële overzichten van de gemeente Hellendoorn, in alle van materieel belang zijnde opzichten, zijn opgesteld zijn in overeenstemming met het BBV. Voor een uitgebreide beschrijving van onze aanpak verwijzen wij naar onze opdrachtbevestiging.				
Materialiteit: de wettelijke kaders en wat u ons als raad aan kaders heeft meegegeven	Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Bij onze controlewerkzaamheden hebben wij als uitgangspunt de door de raad vastgestelde toleranties gehanteerd. De raad heeft ons daarbij opgedragen om bij onze oordeelsvorming en rapportering uit te gaan van de hierna vermelde goedkeurings- en rapporteringstolerantie. Op basis van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) en onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 928.000. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.				
	Goedkeuringstolerantie	Goedkeurend	Beperking	Oordeelsonthouding	Afkeurend
	Fouten in de jaarrekening (% lasten)	≤ 1%	> 1% < 3%	-	≥ 3%
	Onzekerheden in de controle (% lasten)	≤ 3%	> 3% < 10%	≥ 10%	-
	Wij zijn met u overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 94.200 rapporteren, alsmede afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn. Onze controle richt zich tevens op de getrouwheid en rechtmatigheid van de informatie in de WNT-verantwoording en de SiSa-bijlage van de jaarrekening. Voor de WNT en SiSa gelden specifiek voorgeschreven rapporteringstoleranties die veelal lager zijn dan uw rapporteringstolerantie. Wij passen deze voorgeschreven WNT- en SiSa-toleranties eveneens op correcte wijze toe.				

Bijlage A- Onafhankelijkheid en IT

Onze controle

Onafhankelijkheid	<p>Nederlands recht en overige beroepsregels, zoals de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO), vereisen dat wij onafhankelijk zijn ten opzichte van onze controle cliënten.</p> <p>Wij zijn van mening dat door ons is voldaan aan deze eisen. Wij bevestigen dat we geen giften hebben gegeven aan dan wel aangenomen van de organisatie of haar personeel. Wij hebben de overige dienstverlening naast de controle van de jaarrekening beoordeeld aan de hand van onze beroepsregels, besproken met de delegatie van de subcommissie en hebben geconcludeerd dat het type dienstverlening en de vergoeding onze onafhankelijkheid niet beïnvloeden.</p>
Geautomatiseerde gegevensverwerking	<p>De accountant dient op basis van artikel 2:393, lid 4 BW, melding te maken van zijn bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Tijdens de interim-controle hebben wij ook relevante processen met betrekking tot de geautomatiseerde gegevensverwerking getoetst. Voor onze bevindingen verwijzen wij naar onze managementletter 2017.</p>

Bijlage A- Fraude

Onze controle

Fraude en non-compliance

Zoals ook weergegeven in onze opdrachtbevestiging en de Nadere Voorschriften inzake de Controle en Overige Standaarden (NV COS) voor accountants, is onze controle niet specifiek gericht op het ontdekken van fraude. Bij de planning voor de jaarrekeningcontrole, houden wij rekening met het risico dat de jaarrekening als gevolg van fraude en onregelmatigheden onjuistheden van materieel belang zou kunnen bevatten. Daarnaast hebben wij beoordeeld in hoeverre sprake kan zijn van een risico omtrent corruptie.

Advies: audit op naleving fraudebeleid

Eén van de door ons uitgevoerde maatregelen is het bespreken van de mogelijke frauderisico's en mogelijke fraudesituaties op verschillende niveaus binnen de organisatie. Tijdens onze controle hebben wij de mogelijke frauderisico's en -situaties besproken met de organisatie, het college en de financiële commissie. Deze besprekingen en onze controlewerkzaamheden hebben geen indicaties voor materiële fraude opgeleverd.

Daarnaast adviseren wij het college een audit uit te voeren op naleving van het fraudebeleid om vast te stellen dat het beleid nog actueel is en de juiste procedures worden gevolgd.

Bijlage B

Bevindingen SISA-bijlage

Geen bevindingen geconstateerd in de SiSa-verantwoording

Inleiding

Bij de jaarrekening wordt als bijlage de SiSa-verantwoording toegevoegd. De gemeente Hellendoorn heeft de rechtmatige totstandkoming van de SiSa-bijlage getoetst. Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit rapport over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2017 in het kader van SiSa worden verantwoord. Wij doen dit middels een tabel, die ook moet worden opgenomen als geen fouten of onzekerheden zijn geconstateerd. Per regeling wordt aangegeven of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd. Deze tabel wordt hieronder weergegeven. Indien er geen bevindingen zijn, dan dient de tabel op basis van de Nota verwachtingen Accountantscontrole leeg gelaten te worden.

Nr.	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout / onzekerheid
D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018 (OAB)			
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2017			
G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeente 2017			

Bijlage C

Onze urenbesteding

Urenbesteding en kwaliteit van onze dienstverlening

In het kader van transparantie in onze controle hebben wij in weergegeven tabel de hoeveelheid uren opgenomen die wij het afgelopen jaar verwachten te besteden en daadwerkelijk hebben besteed (inclusief de geraamde uren die wij nog verwachten te maken tot en met de afronding van de controle).

Team	Begroot	Verwachting	Procentueel
Extern accountant	52	54	6%
Managers en specialisten	264	67	7%
overige teamleden	314	750	87%
Totaal	630	871	100%

* Is inclusief inschatting nog te maken uren

De werkelijke ureninzet is hoger dan de begrote ureninzet. De belangrijkste oorzaak hiervan is dat op diverse momenten in het jaar afstemming heeft plaatsgevonden inzake controleaanpak en verwerken van bevindingen om een afkeurende verklaring voor boekjaar 2017 te voorkomen.

Nieuwe perspectieven

In de nieuwe economie doen kansen zich sneller voor dan ooit. Nieuwe spelregels geven een boost aan zakelijk werken. En een nieuwe generatie staat klaar om het anders te doen. Beter, slimmer, innovatiever. Wie succesvol wil ondernemen, moet zelf ook vernieuwen. Open staan voor verandering. En met open vizier kijken naar de mogelijkheden die voor ons liggen.

Nieuwe perspectieven, dát is wat BDO u wil bieden. En kan bieden, dankzij onze unieke combinatie van lokale marktkennis en een internationaal netwerk. Persoonlijke dienstverlening en een professionele aanpak. BDO helpt u graag om vanuit een andere invalshoek naar uw business te kijken. Zodat u de juiste beslissingen neemt om uw organisatie sterker, wendbaarder en succesvoller te maken. Of u nu een mkb-bedrijf, familiebedrijf, publieke organisatie of internationale organisatie bent.

BDO kijkt graag met u vooruit. Samen komen we tot nieuwe inzichten en nieuwe kansen in uw markt. Samen creëren we nieuwe perspectieven.

BDO Accountants & Adviseurs verleent vanuit 25 vestigingen in heel Nederland en met ruim 2.500 professionals diensten op het gebied van accountancy, belastingadvies en consultancy.

BDO adviseert organisaties in tal van branches en is sterk in de advisering aan het Nederlandse middenbedrijf, (semi-) overheidsinstellingen en familiebedrijven. Of het nu gaat om een controle van uw jaarrekening, de begeleiding van een ingewikkelde overname of een fiscaal advies op maat. In alle gevallen heeft u te maken met professionals. Zowel lokaal, regionaal, landelijk als internationaal. BDO maakt deel uit van het internationale BDO-netwerk (actief in 162 landen, meer dan 73.500 medewerkers wereldwijd) dat bestaat uit zelfstandige en onafhankelijke organisaties, die over de hele wereld onder de merknaam BDO actief zijn op het gebied van de zakelijke dienstverlening. Dat maakt ons in alle opzichten bijzonder betrokken. Kijk voor meer informatie op www.bdo.nl